

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.176/2022/9. szám

A Debreceni Ítéltábla a személyesen eljáró dr. Nagy Krisztina (cím) felperesnek – az Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviselési Osztály (eljáró: dr.) által képviselt Egri Törvényszék (cím) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 10.P.21.344/2021/18. számú ítélete ellen a felperes által 20. és az alperes által 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak – az illetékes adóhatóság külön felhívására – 20 000 (húszezer) forint fellebbezési eljárási illetéket. Megállapítja, hogy 20 000 (húszezer) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

A peres felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A felperes mint végrehajtást kérő kérelmére indult, 'végrehajtó neve' önálló bírósági végrehajtó által 219.V.0731/2015. számon fogantatott végrehajtásban a végrehajtó 2015. november 5. napján 28. sorszám alatt kiállított jegyzőkönyvben megállapította a felperes követelésének behajthatatlanságát és erre figyelemmel a végrehajtási eljárás szünetelését.

[2] A végrehajtó ezen intézkedésével szemben a felperes végrehajtási kifogást terjesztett elő, amelyet a végrehajtó a Hevesi Járásbíróságra 2016. január 14. napján terjesztett be. Mindezen felül 2016. január 18. napján a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar megküldte a Hevesi Járásbíróságnak a felperes hozzá intézett panasza alapján a végrehajtó kizárása iránti kérelmét azzal a tájékoztatással, hogy a végrehajtási kifogás elbírálásáig felfüggesztette a panasz elbírálását. A járásbíróság – annak ellenére, hogy a felperes 2016. augusztus 9. napján e-mailben érdeklődött ügye állásáról – eljárási cselekményeket nem fogantatott, és csak a felperesnek az Egri Törvényszékhez 2016. szeptember 29. napján írt panasza alapján tett 2016. október 18-i kollégiumvezetői megkeresésre a 2016. október 24. napján hozott, a felperes részére 2016. október 26-án kézbesített végzésével adott helyt a végrehajtási kifogásnak, semmisítette meg a végrehajtó szünetelést megállapító intézkedését és hívta fel a végrehajtót a végrehajtási eljárás folytatására. Miután a végzés jogerősítésének a hiányában továbbra sem történt végrehajtói intézkedés, a felperes 2017. január 4-i panasza alapján tett 2017. január 5-i kollégiumvezetői megkeresésre a Hevesi Járásbíróság 2017. január 9. napján állapította meg, hogy a végrehajtási kifogás tárgyában meghozott végzése 2016. november 19. napján jogerőre emelkedett. 2017. január 19-én bírálta el a kizárás iránti kérelmet és tagadta meg a végrehajtó kizárását. A folytatódó végrehajtás továbbra is eredménytelen maradt: a munkáltató részére kiadott letiltások sikertelenek voltak, és a felperes a végrehajtási jog bejegyzéshez szükséges díjfizetési kötelezettségének elmaradása miatt ingatlan árverezésére sem került sor.

[3] A felperes a módosított keresetében kérte az alperes kötelezését sérelemdíj címén 500 000 forint tőke és 2019. december 19. napjától számított törvényes mértékű

késedelmi kamatai, valamint a perköltség megfizetésére. Keresetében felhívta a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 217/A. §-ának (1) és (2) bekezdéseit, az 1993. évi XLI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Római Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdését, Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikke (1) bekezdését, majd a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 2. §-ának (3) bekezdését és ezek alapján kiemelte, hogy a Hevesi Járásbíróság a szokásos és elvárható intézkedési időtartamot indokolatlanul meghaladva intézkedett, jelentős késedelemmel bírálta el a végrehajtási kifogást és a végrehajtó kizárása iránti kérelmét és késedelmesen jogerősítette a kifogásról rendelkező határozatát, ezáltal sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. Hivatkozott továbbá a mulasztás miatt egészséghez fűződő személyiségi joga sérelmére is. A sérelemdíj összegszerűségét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. §-ának (3) bekezdésében írtak alapján kérte meghatározni.

[4] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségében marasztalását kérte. Hivatkozott arra, hogy a végrehajtási eljárás még folyamatban van, így a felperes keresete idő előtti. A tisztességes eljáráshoz való jog egy alapjog ugyan, de nem minősül személyhez fűződő jognak, amelynek megsértése így nem alapozhat meg sérelemdíj iránti igényt. Az esetleges felperesi sérelmet ezen túl nem is az alperes okozta, mert az önálló bírósági végrehajtónak a kifogást nem kellett volna elbírálás végett beterjesztenie a bírósághoz, hanem tartalma alapján megítélve azt, az eljárás folytatása iránti kérelemnek kellett volna tekintenie, és így kellett volna eljárnia. Vitatta az egészséghez fűződő jog sérelmét és a sérelemdíj összegszerűségét is.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest a felperes javára 250 000 forint sérelemdíj és ennek 2019. december 19. napjától számított késedelmi kamatai, valamint 5700 forint perköltség megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest az államnak 9300 forint eljárási illeték megfizetésére, és megállapította, hogy 9300 forint eljárási illeték az állam terhén marad.

[6] Az ítélet indokolása a BDT2016. 3507. szám alatt közzétett eseti döntés felhívásával kiemelte, hogy az eljárásjogi alapjogok megsértése miatt indított perek jogalapja az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdése. Utóbbi alkalmazásával kapcsolatosan kialakult bírói gyakorlat alapján, melynek alátámasztásául felhívta a BH2021. 42. számú jogesetet, rámutatott arra, hogy a per észszerű időn belül történő befejezéséhez való jog sérelmére alapított igényérvényesítés esetén az alapul szolgáló magánjogi jogviszony a jogerős határozat meghozatalakor jön létre, így az ekkor hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni; ebből következően a 2016. október 24-én és a 2017. január 19-én hatályos jogszabályokat kellett alkalmazni a kereset elbírálása során.

[7] A Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.195/2017/6. számú ítéletének felhívásával kiemelte, hogy a fél a per tisztességes lefolytatásához való jogának sérelme esetén méltányos elégtételt biztosító kártérítésre – 2014. március 15-től sérelemdíjra – tarthat igényt. E felelősség objektív, a felróhatóságtól független, ami következik a méltányos elégtétel törvényi megfogalmazásából és abból a jogszabályi kitételből, miszerint a kártérítés megállapítását nem zárja ki az, ha a bíróság nevében eljáró személynek az okozott jogsérelem közvetlenül nem volt felróható. A tisztességes eljárás a bíróság számára kötelezettség, a jog jogosultja az eljárásban résztvevő fél. A méltányos elégtétel megítélésekor pedig mérlegelés alá kell venni a bírósági feladat mulasztásának, a felet ért alapjogi sérelemnek a súlyát. Ezért a perben a felperesnek nem kellett hivatkoznia személyiségi jogi jogsérelemre, és nem kellett vagyoni vagy nem vagyoni kárt sem igazolnia.

[8] Az elsőfokú bíróság számos alkotmánybírósági határozatot idézve rámutatott, hogy az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárás alkotmányos mércéjét egy olyan minőségben

határozta meg, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ebben a körben felhívta, hogy a tisztességes eljárás mércéjét nem a Pp. általános eljárási szabályai képezik.

[9] Kétségtelen, hogy a végrehajtás még folyamatban van, azonban a kérelem elbírálására az 1952. évi Pp. 95. §-ának (1) bekezdésében írt általános ügyintézési határidőt a bíróság elmulasztotta, amely által megvalósult a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme, ezért a felperes keresete nem idő előtti.

[10] Nem fogadta el az alperes azon hivatkozását sem, hogy a felperes sérelmét nem a Hevesi Járásbíróság, hanem a végrehajtó okozta. Ezzel összefüggésben rámutatott, hogy a per keretei között nem vizsgálható felül a végrehajtó intézkedése, mivel a végrehajtó a beadványt annak tartalma és megnevezése alapján is végrehajtási kifogásnak tekintette, amely a bíróság intézkedési kötelezettségét váltotta ki. A járásbíróság érdemben elbírálta a kifogást, azt maga is ekként és határidőben előterjesztettnek tekintette azt.

[11] Az alperes azon hivatkozását sem fogadta el az elsőfokú bíróság, hogy a felperes ne tett volna eleget jogorvoslati jogának kimerítésével kapcsolatos eljárásjogi kötelezettségének. A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítéletében foglaltak felhívásával rámutatott arra, hogy a laikusnak tekinthető, jogi szakvizsgával ekkor még nem rendelkező felperest tájékoztatni kellett volna az eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztésének lehetőségéről, amely azonban nem vitásan nem történt meg. Ezzel együtt e-mailben sérelmezte az alperesi inaktivitást, így a tőle szükséges cselekményt teljesítette.

[12] Az alperes terhére értékelt hét és fél hónap késedelmet a végrehajtási kifogás elbírálásában, tizenegy hónap késedelmet a végrehajtó kizárása iránti kérelem elbírálásában, valamint egy hónap késedelmet a kifogásnak helyt adó végzés jogerősítésében. Jelentőséget tulajdonítva az ügy tárgyának, jellegének, komplexitásának, az alperes javára értékelhető körülmény hiányának, 250 000 forintban határozta meg a sérelem kompenzálására alkalmas összeget, amely után, a Ptk. 6:532. § felhívásával, azzal az indokkal, hogy az alperes mulasztásának beálltától a sérelemdíj esedékessé vált, a keresetben meghatározott kezdő időponttól marasztalta az alperest a törvényes mértékű késedelmi kamatban. Nem vette figyelembe, bizonyítatlanság okán – kiemelve, hogy az alperesi mulasztás és a felperesi betegség diagnosztizálása között két év telt el – az alperesi mulasztással okozati összefüggésben az egészséghez fűződő személyiségi jogában állított sérelmet.

[13] A perköltség és az eljárási illeték viseléséről a felperes 50 % pernyertessége alapján a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése felhívásával rendelkezett.

[14] Az ítélet ellen mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztettek elő.

[15] A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatását és az alperes a kereset szerinti marasztalását.

[16] Hivatkozott arra, hogy daganatos megbetegedésének kialakulásában – mely egy hosszú, több évig tartó folyamat – közrejátszott az eljárás elhúzódásával szükségképpen együtt járó stressz. A sérelemdíj összegének meghatározásakor az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal vette figyelembe, hogy nem csak egy, hanem három esetben is túllépte a törvényi határidőt a Hevesi Járásbíróság. Kifogásolta, hogy ugyanakkor az elsőfokú bíróság a terhére vette figyelembe, hogy maga is közrehatott volna a végrehajtás eredménytelenségében azzal, hogy a mulasztása miatt a végrehajtási jogot az adós tulajdonában lévő ingatlanra jegyezték be. Felhívta, hogy más hasonló ügyekben a bíróságok jellemzően magasabb összegű marasztalást határoztak meg.

[17] Az alperes a fellebbezésében kérte az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását.

[18] Hangsúlyozta, hogy a végrehajtási eljárás még nem fejeződött be, csupán az eljárás teljes időtartamának figyelembevételével határozható meg, hogy mi az adott eljárásra vonatkoztatható észszerű határidő, és hogy ennek alapján az alperesi késedelem mennyire jelentős. Hivatkozott arra is, hogy a bíróságnak értékelnie kellett volna, hogy a végrehajtási eljárás eredménytelen lett, amelyhez a végrehajtási kifogás elintézésének késedelme nem járult hozzá, ugyanakkor az részben a felperes hibájából történt, mivel az ingatlan-végrehajtásra a mulasztása miatt nem került sor. Megismételte azt a hivatkozását is, hogy a végrehajtó okozta a késedelmet azáltal, hogy a szünetelő eljárás folytatása iránti kérelemként kellett volna kezelnie a felperes végrehajtási kifogás elnevezésű beadványát. Kifejtette, hogy az 1952. évi Pp. 114/A. §-a alapján a felperesnek nem elnöki panaszt – amely alapján a sérelme orvoslásra is került –, hanem az eljárás elhúzódása miatti kifogást kellett volna előterjesztenie. Felhívta, hogy az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdése anyagi jogi jogszabályokat tartalmazott, és ezért annak hatályvesztésével a rendelkezései már nem alkalmazhatók, azaz 2018. január 1-je után arra a felperes nem alapíthat jogot. Hivatkozott arra is, hogy a foganatosító bíróságot intézkedési mulasztás a végrehajtó kizárása iránti kérelem elbírálásában nem terheli. Az eljárás szünetelése alatt ugyanis az önálló bírósági végrehajtó egyébként sem jár el, így nincs jelentősége annak, hogy a végrehajtó kizárása iránt előterjesztett kérelem felől a szünetelés végrehajtó részéről történt megállapítása és a járásbíró az azzal kapcsolatos felperesi kifogásnak az elbírálása között eltelt időben nem döntött. Az eljárás szünetelését sérelmező kifogást elbíráló végzés jogerőre emelkedését követő tíz napon belül a járásbíró a kizárási kérelmet is elbírálta. Eltúlzottnak találta a sérelemdíj megítélt összegét is, amely a végrehajtásban érvényesített követelés tőkeösszegének közel 30%-át képezi, nincs figyelemmel a mértéktartás és arányosság elvére. E körben maga is hivatkozott az elsőfokú bíróság által is felhívott Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.054/2019/4. számú ítéletére. Hivatkozott még arra is, hogy a végrehajtási kifogás elintézésének késedelme alapvetően és önmagában nem járult hozzá a felperes a behajtáshoz fűződő joga érvényesítésének a meghiúsulásához.

[19] A felperes és az alperes a fellebbezési ellenkérelmeikben az elsőfokú ítélet az ellenérdekű fél fellebbezéseikkel érintett részében való helybenhagyását kérték.

[20] Az ítéltábla a fellebbezéseket nem találta alaposak.

[21] Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges mértékben teljes körűen feltárta, és azt a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelése alapján, helytállóan állapította meg, a jogszabályi rendelkezéseket megfelelően hívta fel és a jogvita elbírálásához helytállóan alkalmazta, az ebből levezetett érdemi döntése is helyes, amelynek jogi érveit a következő kisebb kiegészítésekkel és pontosításokkal, az ítéltábla minden részében osztotta.

[22] Csupán a fellebbezésekben előadottakra tekintettel mutat rá az ítéltábla az alábbiakra:

[23] A felperes a keresetében igényelt sérelemdíjat egyrészt a tisztességes eljáráshoz való joga, másrészt az egészséghez való személyiségi joga sérelmére alapította. Helytállóan alkalmazta az elsőfokú bíróság az előzőre az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdésében meghatározott különleges kompenzáció esetét. A Ptk. 2:42. § (2) bekezdése szerinti, az emberi méltóságból mint anyajogból eredő személyiségi jog abszolút jellegű jogviszonyt teremt a jogalany testi, lelki, fizikai egységének sérthetetlensége által konkretizált jogosult és vele szemben valamennyi más kötelezett között, azonban a tisztességes eljáráshoz való jog annak lényegi ismérvei hiányában nem minősül személyiségi jognak (így foglal állást többek között az ítéltábla által is osztott BDT2019. 4030 számon közzétett döntés indokolása), megsértése esetén a jogsértő pénzbeli szankcióra kötelezése kizárólag azon alapul, hogy külön törvényi rendelkezés rendelte alkalmazni a hátrányos jogkövetkezményt

az alapvető jog sérelmére. Ezzel szemben az egészséghez való jog a Ptk. 2:43. §-ának a) pontjában meghatározott nevesített személyiségi jog, annak megsértése esetén a személyiségi jogvédelem általános előírásait kell alkalmazni.

[24] A 2003. július 1. és 2017. december 31. között hatályban volt, az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdésében szabályozott sajátos jogintézmény a perek (eljárások) a hazai jogrendszerben elsőként 1997. október 1-jétől a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (régi Bszi.) 9. §-ában, majd 2000. január 1-jétől az 1952. évi Pp. 2. §-ának (1) bekezdésében írt, a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jog sérelmének szankcióját kívánta bevezetni. A megvalósult szabályozás azonban csak rendkívül szűk körű rendelkezéseket tartalmazott, így mindössze annyit rendezett, hogy a fél ezen alapvető jogait ért sérelemre hivatkozással sérelemdíjra és a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai szerint kártérítésre (2014. március 15. előtt méltányos elégtételt biztosító kártérítésre) tarthat igényt, feltéve hogy a sérelem a jogorvoslati eljárásban nem orvosolható; hogy ebben a perben a szankciókat a – jogi személyiséggel rendelkező – bírósággal szemben kell érvényesíteni, és nem zárja ki az igény érvényesítését, ha a bíróság nevében eljár személynek az okozott jogsértés közvetlenül nem volt felróható; továbbá hogy a perben a bíróság soron kívül jár el. A szűk körű szabályozás számos kérdésre – így hogy az igény érvényesítése csak a peres vagy a bírósági nemperes eljárásokra is kiterjed-e, hogy a sérelem csak a teljes eljárásra vagy annak egyes részeire vonatkoztatható, hogy a követelés mikor válik esedékessé, hogy milyen szempontok alapján határozható meg az ésszerű időtartam, hogy milyen esetekben mentheti ki magát a felelősség alól a bíróság – a bírói gyakorlat jogfejlesztő értelmezését igényelte, amely folyamatnak viszont a sajátossága volt, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága számos jogesetben elvi éllel kifejtette, hogy a szabályozás részben nincs összhangban az esetjogában lefektetett egyezményes elvekkel (így a *Gazsó kontra Magyarország ügyben* – EJEB 48322/12. sz., 2015. július 16. – vagy a *Mezey kontra Magyarország ügyben* – EJEB 7909/05 sz., 2008. október 14. – is), és utóbb a jogalkotó is ezen hiányosságok alapján valósította meg a koncepcionálisan egészében eltérő új jogintézményt, a 2022. január 1-jén hatályba lépett, a polgári peres eljárás elhúzódnásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (Pevtv.) által bevezetett különleges nemperes eljárásban érvényesíthető sajátképi szankciót, a vagyoni elégtételt.

[25] Az előzőekben kifejtett történeti levezetésnek a per elbírálása szempontjából azért volt jelentősége, mert a szűk körű szabályozás miatt az egyébként nem személyiségi jogsértésre alapított kompenzáció szükséges értelmezésében egységes bírói gyakorlat még nem alakult ki addig, amíg a 2018. január 1-jén hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) hatályba lépése ezt a jogintézményt kivezette a hazai jogrendszerből, így az egyes jogalkalmazási – a jelen perben is felmerült – kérdésekre adandó válaszok igénylik a jogintézmény bevezetése, majd kivezetése céljának, rendeltetésének, a jogrendszerben betöltött szerepének az értékelését.

[26] Az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy 2018. január 1-jétől a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogának sérelmére alapított, az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdése szerinti igényérvényesítésnek már nincs helye.

[27] Kétségtelen, hogy a 2018. január 1-jét követően indult polgári peres ügyekben – mint a jelen, 2021. szeptember 2-án indult perben – a Pp. 630. §-a értelmében az új polgári perrendtartás rendelkezéseit kell alkalmazni, tehát az ekkortól indult perekre már nem alkalmazandó az 1952. évi Pp. Ugyanakkor az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdése a méltányos összegű kártérítést, majd sérelemdíjat illetve kártérítést egy olyan alapvető jog sérelmének jogkövetkezményeként vezette be, amely jogsértés önmagában nem szolgálhat

alapul a Ptk.-ban meghatározott személyiségi jogsértések miatti pénzbeli szankció alkalmazására. Ezzel sajátos módon az eljárási törvény egy anyagi jogi rendelkezést vezetett be, meghatározott jogsértő magatartáshoz rendelt egy speciális igényt. Ezért a jogintézményt a sérelmet szenvedett fél részére biztosított szerzett jogként kell értelmezni. A különleges felelősségi alakzat anyagi jogi szabályainak alkalmazhatóságára így nem vonatkoztatható az 1952. évi Pp. hatályon kívül helyezésével együttjáró jogvesztés, ez ellentétes lenne az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. §-ának (1) bekezdéséből következő visszaható hatályú jogalkotás tilalmából fakadó jogkövetkezményekkel. Az anyagi jogszabályokra irányadó rendelkezések helyes felhívásával az elsőfokú bíróság a Ptk. 2:52. §-a (2) bekezdésének utaló szabálya folytán irányadó 6:533. §-ának a megfelelő alkalmazásával határozta meg a sérelemdíj esedékességét abban az időpontban, amikor az alapjogi sérelem bekövetkezett. Mivel pedig a Ptk. 6:21. §-a értelmében jogosultság gyakorlására és követelés érvényesítésére jogszabályban előírt határidő eltelte jogvesztéssel akkor jár, ha ezt jogszabály kifejezetten így rendeli, és a Pp. hatályba lépéséből jogvesztés rendelete nem következik [ezen túl a Ptk. 6:22. §-ának (1) bekezdése alapján az esedékességtől számított öt év eltelte hiányában – a kötelezett kifogása alapján figyelembe vehető – elévülés sem következett be], a felperes az alapjogi sérelemre szerzett joga 2018. január 1-jét követően is érvényesíthető azzal, hogy az így indult polgári per eljárási szabályait viszont már a Pp. határozza meg. Az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdése alapján akkor nincs lehetőség sérelemdíj követelésére, ha az alapjogi sérelem 2018. január 1-jét követően következett be. Ez az értelmezés felel meg az Alaptörvény 28. Cikkének a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló jogszabályi rendelkezések értelmezése követelményének is.

[28] Alapítanul hivatkozott az alperes az eljárás elhúzódása miatti kifogás mint hatékony jogorvoslat kimerítésének elmulasztására. A 2022. január 1-jén hatályba lépett Pevtv. rendelkezéseivel ellentétben ugyanis az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdésén alapuló igény-érvényesítésre a jogszabályi rendelkezések konkrét törvényes kárelhárítási kötelezettséget nem írtak elő, csak annyit mondtak ki, hogy a sérelem a nem nevesített jogorvoslati eljárásban orvosolhatósága kizárja az igény alaposságát; ezért a jogintézmény rendeltetésének szem előtt tartásával az ésszerű időtartam túllépésének vizsgálatakor az ügyben eljáró bíróságnak kell jelentőséget tulajdonítania – többek között – a felek a sérelem elhárítására irányuló magatartásának. Az ítéltábla pedig mindenben osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy nem róható a jogi szakvizsgálóval nem rendelkező felperes terhére a bírói gyakorlatban egyébként is rendkívül ritkán igénybe vett, a jogirodalomban a perorvoslatok között fel sem sorolt, a bíróság tájékoztatási kötelezettségével nem érintett, az 1952. évi Pp. 2. §-a (3) bekezdésének rendelkezései között meg sem említett eszköz igénybevétele az elmulasztása, különös tekintettel arra, hogy a felperes magatartására korábban sem az inaktivitás volt a jellemző, hiszen az ügy felől többször érdeklődött, és igyekezett egyes jogorvoslati eszközökkel élni is (elnöki panasz). Arra pedig egyébként maga az alperes hivatkozott, hogy amint ezekkel a lehetőségekkel élt a felperes, az alperes rövid időn belül az egyébként késedelmes intézkedést megtette, tehát ez az eszköz volt alkalmas a sérelem elhárítására.

[29] Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróság azon, az ügy elbírálása szempontjából lényeges, a fellebbezésekben kifejezetten nem is támadott álláspontjával, hogy az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdésében szabályozott igényérvényesítés nem csak a polgári perekben, hanem a bírósági hatáskörbe tartozó nemperes eljárásokban is alkalmazható. 2017. december 31-ig ugyan a bírósági nemperes eljárásokat átfogóan szabályozó kódex nem létezett, azonban az egyes nemperes eljárásokat rendező törvények rendszeresen felhívták a polgári perrendtartás (ebben az esetben az 1952. évi Pp.) alkalmazását, így a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 9. §-a is. A

nemperes eljárás sajátosságainak eltérése és az 1952. évi Pp. kifejezetten a polgári perekre szűkítő szabálya hiányában ezért a bírósági végrehajtásra is alkalmazható volt a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogainak sérelmére alapított speciális igényérvényesítés. A bírósági végrehajtás annyiban különleges nemperes eljárás, hogy egyes cselekmények – így a végrehajtás elrendelése és a végrehajtó intézkedése elleni kifogások elbírálása – a bíróság, egyes cselekmények – a végrehajtás foganatosítása – a végrehajtó hatáskörébe tartoznak, akik egymás cselekményeiért a tisztességes eljárás sérelme esetén nem tehetők felelőssé, az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdése pedig csak a bírósággal szembeni igényérvényesítést alapozza meg, a végrehajtóval szembeni igényérvényesítést azonban nem teszi lehetővé. Mindezekből következően, figyelemmel arra is, hogy a törvényi szöveg nem tartalmaz az egyes eljárási szakaszokra alapított igényérvényesítést kizáró szabályt, helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság akként, amikor az ésszerű határidő túllépését a teljes végrehajtási eljárás meghatározott szakaszában, a végrehajtási kifogás – és a kizárási kérelem – bíróság általi elbírálását érintően vizsgálta, és állapította meg erre az eljárási szakaszra az ésszerű határidő túllépése miatti sérelem kompenzációját. Ezért pedig nem bírt jelentőséggel a végrehajtási eljárás befejeződése, ezáltal annak teljes időtartama sem.

[30] Mivel pedig az elsőfokú bíróság az előzőek szerint helyesen alapította a sérelemdíj alkalmazhatóságát a végrehajtási eljárás bíróság előtti elkülönített szakaszára, nem bírt jelentőséggel az a tény, hogy a végrehajtási eljárás eredménnyel fejeződött-e be, és hogy abban volt-e közrehatása a felperesnek; a per tárgyává tett késelelmek a végrehajtási eljárás eredményétől, illetve befejeződésétől függetlenül járultak hozzá az eljárás ésszerű időn belül történt befejezésének elmaradásához. Ugyancsak ebből az okból nem vezethetett eredményre az az alperesi fellebbezési hivatkozás sem, hogy a végrehajtó kizárása iránt előterjesztett kérelem elbírálásának késelelme ne lenne figyelembe vehető pusztán azért, mert az alapul fekvő végrehajtási eljárás szünetelt, mivel az alapjogi sérelem kizárólag a bíróság mulasztásával megvalósult, és csak a sérelemdíj összecszerúsége szempontjából volt jelentősége annak, hogy a mulasztás okozott-e további hátrányokat.

[31] Ugyancsak irreleváns az a hivatkozás, hogy a végrehajtó miért nem a szünetelő eljárás folytatása iránti kérelelként kezelte tartalma szerint a felperes végrehajtási kifogás elnevezésű beadványát, és hogy a felperes elmulasztotta-e a végrehajtási kifogás elbírálására nyitva álló határidőt, hiszen kétségtelenül a bíróság akként és határidőben előterjesztettként bírálta el, és az alapjogi sérelmet a kérelem elbírálásának jelentős késelelme megalapozta; az e részben az elsőfokú bíróság által kifejtett indokokkal az ítéltábla maradéktalanul egyetértett.

[32] Osztotta abban is az ítéltábla az elsőfokú bíróság következtetését, hogy a sérelemdíj összegének meghatározása során a felperes egészséghez való személyiségi jogának sérelmét figyelembe venni nem lehetett. Nem vonható ténybeli következtetés arra, hogy a felperes betegsége és a végrehajtási eljárásban történt bírósági ügyintézési késelelem között ok-okozati összefüggés állna fenn. Mindezen felül még az sem alapozhatná meg a sérelemdíj alkalmazását, amennyiben az alperesi késelelemre visszavezethető lenne a felperes egészségkárosodása. A személyiségi jogsértésekre is irányadó, mint az okozatosság feltételének elválaszthatatlan része, a Ptk. 6:521. §-ában írt előreláthatósági klauzula, amely szerint nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia. Mint ahogy arra a Fővárosi Ítéltábla PJD2016. 2. számon közzétett I.Pf.20.194/2015/3/II. számú ítélete rámutatott: a Ptk. 6:521. §-a szerinti előreláthatósági követelményt – mint az oksági kapcsolat feltételét – a sérelemdíj megállapítása körében is vizsgálni kell. Márpedig a BH2021. 45 számú döntésben is kifejtett, az ítéltábla által is osztott kiterjesztő értelmezés mellett sem látható előre a végrehajtási

kifogás és a kizárási kérelem késedelmes intézésének a két évvel később diagnosztizált daganatos betegségben jelentkező egészségkárosításra alkalmas hatása. Ebből következően a sérelemdíj iránti igényt kizárólag az ésszerű időn belül történő befejezéshez való jog sérelme alapozta meg.

[33] A hatályos Pevtv. rendelkezéseivel szemben az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdése sem az ésszerű időtartam mértékét, sem a sérelemdíj összegét nem határozza meg, hanem azt egészében a bírói mérlegelésre bízta. A jogi érvelés során irányadók a más ítéletekben elvégzett mérlegelések szempontjai, azonban az immateriális sérelmek nem mérhetők matematikai módszerekkel, pusztán az a tény, hogy más ítéletek hasonló jogsértések mellett más tartamú sérelmet vagy más összegű kompenzációt találtak alkalmasnak, önmagában még nem ad alapot az anyagi jogi felülmérlegelésre. Az elsőfokú bíróság az ésszerű időtartam túllépésének vizsgálatakor kellően mérlegelte az ügy tárgyát, jellegét, komplexitását, a felek magatartását, valamint az eljárás bíróság olyan intézkedéseit és mulasztásait, amelyek az eljárás elhúzódását eredményezték, és mindezek összevetése alapján okszerű mérlegeléssel következtetett arra, hogy a végrehajtási kifogás és a kizárási kérelem elbírálásának ilyen mértékű késedelve, a tétlenségi időszakra magyarázatot adó körülmények hiányában, már a felperes az ügy ésszerű időn belüli elbírálásához fűződő jogának a sérelmét eredményezte. Helyesen következtetett arra, hogy a sérelemdíj összege nem kizárólag az adott ügyben megállapítható ésszerű időtartam túllépéseként kimutatható időszak hosszától függ, annak mértékét az eset összes körülményének együttes vizsgálata alapján kell meghatározni. Mellőzi az ítéltábla az elsőfokú ítélet indokolásából azt a kitélt – ebben a részben elfogadva a felperesi fellebbezésben írt indokokat –, amely szerint nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a felperes maga is közrehatott a végrehajtás eredménytelenségében azzal, hogy a mulasztása miatt a végrehajtási jog az adós tulajdonában lévő ingatlanra nem került bejegyzésre, mert a földhivatal felhívása ellenére a szolgáltatási díjat nem fizette meg. Az előzőekben kifejtettek szerint a sérelemdíj a bírósági mulasztás szankciója volt, amely összege tekintetében csak az volt értékelhető, hogy emiatt érte-e további, a végrehajtás eredményességére kiható következménye miatt hátrány a felperest vagy sem, az a körülmény azonban nem volt mérvadó, hogy a végrehajtási eljárásban az ingatlan árverezése miatt hiúsult meg. Mindezen kívül azonban a sérelemdíj összegének meghatározása során az elsőfokú bíróság kellően figyelembe vette a Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdésében írt körülményeket, a mérlegelés szempontjait megfelelően felhívta. Tekintettel arra, hogy az alapjogi sérelmek köztudomású, de a kompenzálásra elégséges következményein felül a felperes további hátrányokat nem bizonyított, hogy az intézkedési késedelem jelentős időtartamú volt, de a végrehajtás célját önmagában nem veszélyeztette, figyelembe véve, hogy a további hátrány hiányában a végrehajtási összeg mértéke a késedelmes ügyintézés miatti sérelem orvoslása szempontjából nem volt irányadó, a megítélt összeg leszállítására vagy felemelésére az ítéltábla indokot nem talált.

[34] A kifejtett okok miatt az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján, lényegében annak helyes indokainál fogva, helybenhagyta.

[35] A fellebbezések nem vezettek eredményre, ezért a peres felek a másodfokú eljárásban felmerült előlegezett költségeiket maguk viselik a Pp. 83. §-ának (2) bekezdése alapján.

[36] A per tárgyi illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt, a fellebbezett értékhez igazodóan az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 46. §-ának (1) bekezdése szerinti mértékű fellebbezési illetéket a fellebbezés eredménytelensége folytán a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján a felperes viselni tartozik; míg az alperes fellebbezésével felmerült, ugyancsak az általa fellebbezett értékhez igazodóan az Itv. 46. §-

ának (1) bekezdése szerinti mértékű fellebbezési illeték az alperes az Itv. 5. §-a (1) bekezdésének c) pontján alapuló személyes illetékmentességére tekintettel a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam terhén marad.

Debrecen, 2022. június 30.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Répássy Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró